Paweł Mrozek

Dobrodzień i okolice

Przewodnik turystyczny

Trasa rowerowa w sołectwie Kolejka

Zadanie realizowane w ramach projektu
„DOBRODZIEŃ I OKOLICZNE MIEJSCOWOŚCI.
PRZEWODNIK TURYSTYCZNY”
przez Międzygminne Towarzystwo Regionalne
Dobrodzień – Zębowice

Kraina Dinozaurów

„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Paweł Mrozek

Miejsca historyczne i obiekty przyrodnicze na trasie wycieczki rowerowej w sołectwie Kolejka

Dobrodzień • Kolejka 2018

Opracowanie graficzne

Paweł Mrozek

Konsultacje w terenie

Józef Feliks

Koordynacja prac

Alicja Włodarz-Kempa
Agnieszka Hurnik

Fotografie

Paweł Mrozek
Józef Włodarz

Materiały pomocnicze

Przekazy ustne mieszkańców
Publikacje autora o ziemi dobrodzieńskiej
Materiały Nadleśnictwa Zawadzkie
Zbiory Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego
Dobrodzień–Zębowice

Wydawca

© Gmina Dobrodzień

Druk

Drukarnia św. Krzyża w Opolu

ISBN 978-83-66023-08-6

Na ziemi dobrodzieńskiej zachowały się obiekty z różnych okresów historycznych w postaci dzieł architektonicznych oraz rzeźbiarskich, wzniesione dla uczczenia ważnego wydarzenia czy utrwalenia pamięci o mieszkańcach – w formie posągu, kolumny, obelisku, budowli, naturalnego głazu, sztucznie usypanego kopca, abstrakcyjnej formy przestrzennej czy pamiątkowej tablicy. Ustawione w różnych miejscach gminy Dobrodzień kaplice, kapliczki albo krzyże wotywne są formą dziękczynienia za ocalenie w trudnych czasach, a przydrożne krzyże nagrobne czy pokutne stanowią ślady cmentarzy, pojedynczego grobu lub jakiegoś śmiertelnego w skutkach wydarzenia. Wieczną pamięć wyrażają pomniki nagrobne na dwóch cmentarzach katolickich, cmentarzach – luterańskim i żydowskim w Dobrodzieniu oraz husyckim w Bzinicy Nowej.

Zróżnicowany krajobraz pogranicza Niziny Śląskiej i Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej, duża lesistość gminy i dolinki Myśliny, Myślinki, Bziniczki, Smoliny, Lublinicy i ich dopływów determinuje występowanie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Wielu mieszkańców gminy Dobrodzień i innych śląskich miejscowości pragnie zdobywać lub poszerzać wiedzę o swojej małej ojczyźnie, którą nazywa Heimatem lub Domowiną. Wielu poszukuje swojej tożsamości regionalnej. Oczekują od władz samorządowych i stowarzyszeń podejmowania przemyślanych i zwartych koncepcyjnie działań, aby przybliżyć walory historyczne i przyrodnicze tej okolicy wszystkim zainteresowanym mieszkańcom i turystom.

Mamy nadzieję, że to opracowanie spełni postawione cele – zachęci różne środowiska do promowania swoich miejscowości oraz swego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego i zainteresuje mieszkańców gminy turystyką rowerową.

Od uczestników wycieczek rowerowych zawsze wymaga się przestrzegania zasad ruchu drogowego, posiadania dokumentów, ubezpieczenia, odpowiedniego sprzętu i ubioru oraz właściwego zachowania na trasie, zgodnie z Kartą Turysty.

Wydawca i autor przewodnika życzą wszystkim miłośnikom turystyki rowerowej pięknej pogody, niezapomnianych wrażeń i dobrego nastroju na szlakach pieszych i rowerowych ziemi dobrodzieńskiej.

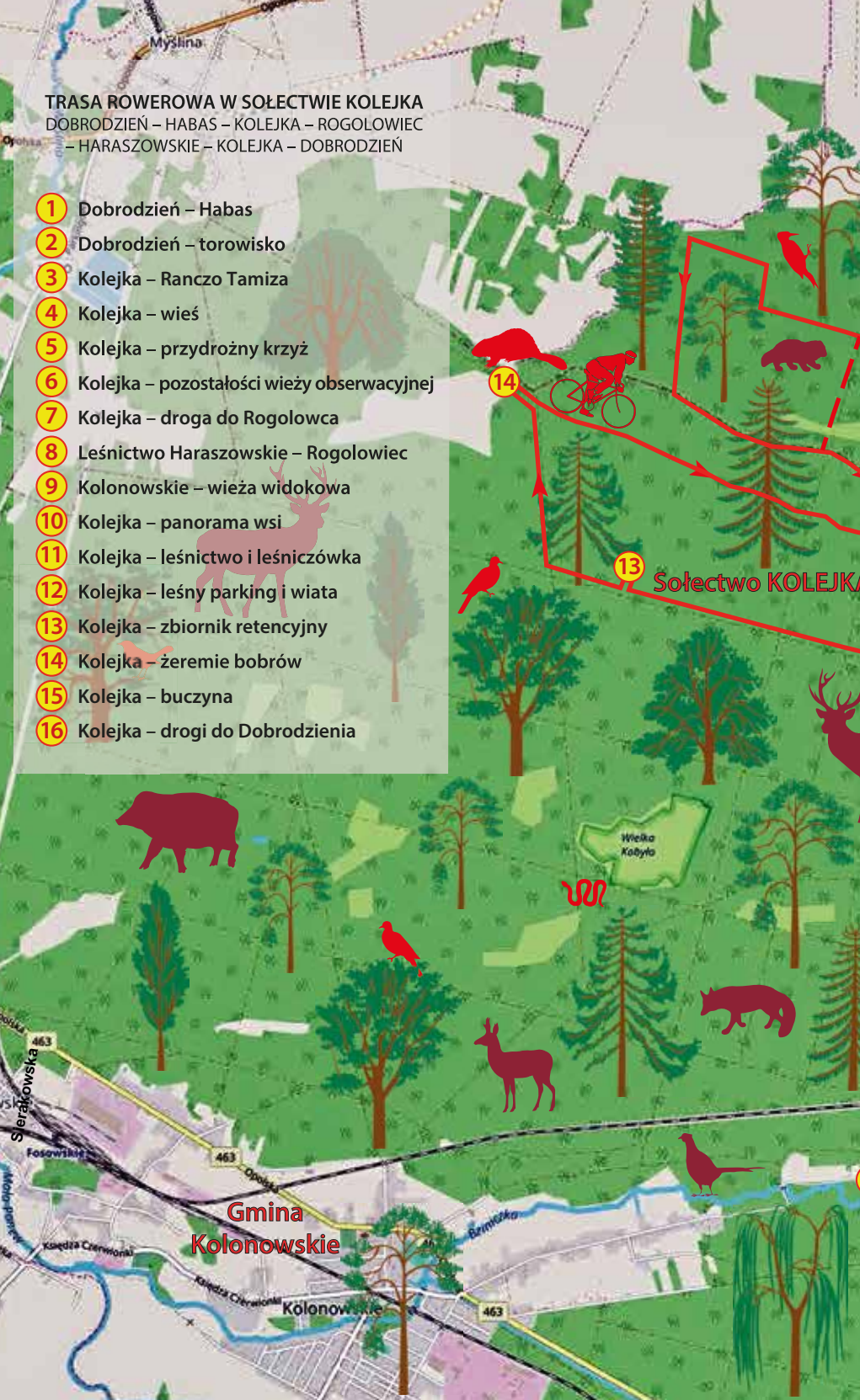
TRASA ROWEROWA W SOŁECTWIE KOLEJKA
DOBRODZIEŃ – HABAS – KOLEJKA – ROGOLOWIEC – HARASZOWSKIE – KOLEJKA – DOBRODZIEŃ
1 Dobrodzień – Habas
2 Dobrodzień – torowisko
3 Kolejka – Ranczo Tamiza
4 Kolejka – wieś
5 Kolejka – przydrożny krzyż
6 Kolejka – pozostałości wieży obserwacyjnej
7 Kolejka – droga do Rogolowca
8 Leśnictwo Haraszowskie – Rogolowiec
9 Kolonowskie – wieża widokowa
10 Kolejka – panorama wsi
11 Kolejka – leśnictwo i leśniczówka
12 Kolejka – leśny parking i wiata
13 Kolejka – zbiornik retencyjny
14 Kolejka – żeremie bobrów
15 Kolejka – buczyna
16 Kolejka – drogi do Dobrodzienia
Myślina
14
13
Sołectwo KOLEJKA
Wielka Kobyła
463
Sierakowska
Fosowskie
Opolska
Gmina Kolonowskie
Księdza Czerwionki
Kolonowskie
Bzinicka

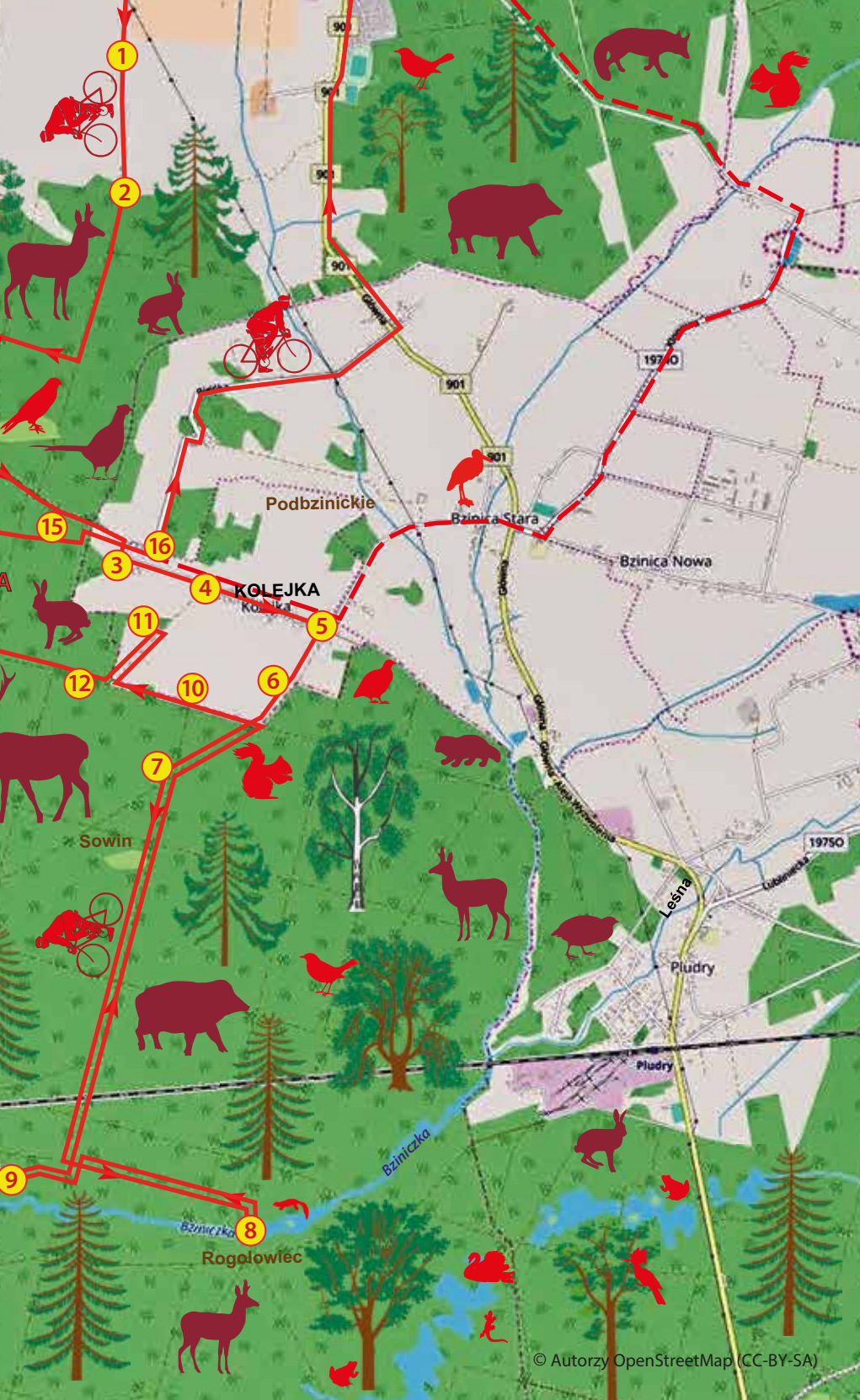
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
15
16
KOLEJKA
Podbzinickie
Bzinica Stara
Bzinica Nowa
Sowin
Pludry
Pludry
Leśna
Bziniczka
Bziniczka
Rogolowiec
901
901
901
901
901
1975O
1975O
© Autorzy OpenStreetMap (CC-BY-SA)

Trasa w sołectwie Kolejka wyniesie ok. 30 km, kiedy rozpoczniemy i zakończymy ją w Dobrodzieniu. Biegnie drogami asfaltowymi, gruntowymi, polnymi i leśnymi, co jednak nie stanowi nadmiernego utrudnienia. Warto wybrać się na wycieczkę rowerową z przewodnikiem, ponieważ historyczne miejsca i rodzime nazwy, związane z dziejami wiosek, nie zostały dotąd właściwie oznakowane. Propozycja wycieczki jest adresowana do osób, które uwielbiają polno-leśną scenerię, chcą poznać walory przyrodnicze okolicy i obiekty o wartości historycznej.

Dojazd do Kolejki z Dobrodzienia przez Habas i las
>>> ok. 7 500 m >>>

SOŁECTWO KOLEJKA

Sołectwo leży w południowo-zachodniej, nizinnej części gminy. Są to tereny w dużym stopniu wylesione na początku XX wieku i zajęte pod uprawy rolne. Grunty rolne Kolejki otaczają siedliska borowe i lasowe należące do Nadleśnictwa Zawadzkie, Leśnictwa Kolejka, o dużych walorach przyrodniczych, sprzyjających turystyce.

Dawna nazwa wsi – Heine – pochodzi od nazwiska nadleśniczego. Hayn, z inicjatywy hrabiego Andreasa Marii Renarda pana na Strzelcach Opolskich [Groß Strehlitz], kierował w 1824 roku akcją kolonizacyjną na tym terenie. W roku 1858 Nadleśnictwo Kolonowskie [Oberförsterei Colonnowska] zbudowało konną kolejkę wąskotorową, by stąd wywozić drewno uzyskane w wyniku zrębów. W 1861 roku w 22 domach mieszkało 199 osób, w tym 190 katolików i 9 ewangelików. Budynków gospodarczych było 46. Oprócz swych 105 mórg pola, mieszkańcy dzierżawili od dominium dodatkowo 224 morgi. W 1865 roku pojawiła się nazwa miejscowości „Koleyka", jako określenie osady, przez którą przebiegała wąskotorowa, towarowa kolej. W 1909 roku Kolejka jako kolonia leśna wchodziła w skład dóbr rycerskich Staniszcze Wielkie [Groß Stanisch], które przynależały do majątku Ottowald księcia [Fürst] Christiana Ernsta zu Stolberg-Wernigerode. Katolicy uczęszczali do kościoła w Staniszczach Wielkich [Groß Stanisch],

ewangelicy – do Zawadzkiego [Zawadzki]. Uczniowie z Kolejki pobierali naukę w szkole w Bzinicy [Bzinitz]. W 1912 roku dobra leśne wchodziły w skład majątku Staniszcze Wielkie, które w tym czasie przynależały do „Herrschaft Malepartus" hrabiego Franza Huberta von Tiele-Winckler w Mosznej [Moschen]. W sierpniu 1921 roku od iskier parowozu zapaliło się zboże na polach, a następnie zabudowania Kolejki. Doszczętnie spłonęło 30 domostw, ocalały tylko dwa. Mimo, że po I wojnie światowej panował kryzys, wieś się odrodziła. W 1926 roku właścicielem dóbr dworskich był Preußische Forstfiskus – Forstkasse in Oppeln. W 1927 roku gminę wiejską Kolejka w powiecie Strzelce Opolskie [Kreis Groß Strehlitz] włączono do powiatu dobrodzieńskiego [Kreis Guttentag]. W 1945 roku wieś włączono do gminy Łagiewniki Małe. W 1954 roku należała do gromady Pludry. W 1973 roku znalazła się w gminie Dobrodzień. Od 1990 roku stanowi sołectwo. 30 IX 2017 roku liczyło 37 gospodarstw rolnych i 124 mieszkańców.

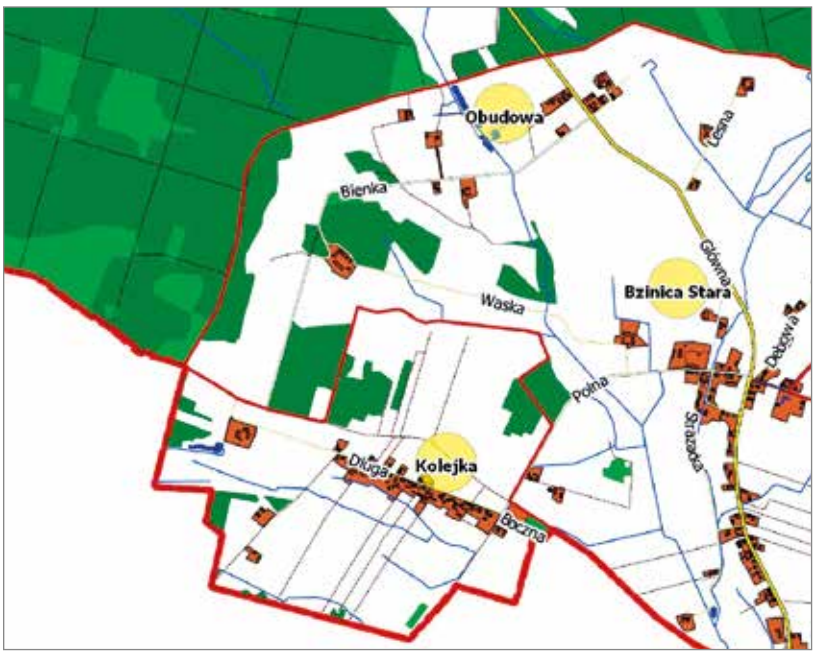

Fragment gminnej mapy, ilustrujący układ urbanistyczny Kolejki

Źródło: Urząd Miejski w Dobrodzieniu, wyrys z 2012

Kolejka • Zbiory Urzędu Miejskiego

Dobrodzień • STEMPNIK •
> początek trasy rowerowej >>>

Nazwa miejsca pochodzi z końca XVI wieku, kiedy nieopodal rzeczki Nosek (Myślinki) oraz stawu zwanego **Stempnikiem**, pracowała mechaniczna stępa, czyli kaszarnia. Urządzenia stępy były stosowane do obłuskiwania i kruszenia ziarna na kaszę jaglaną lub pęcak oraz tłoczenia oleju z siemienia lnianego. Stępa składała się z wysokiego, wąskiego naczynia wydrążonego w kamieniu lub drewnianym pniu, obitym grubą blachą i okutym żelazną obręczą oraz żelaznego ubijaka albo młota, zwanego „stęporem". Koło młyńskie, nasiębierne lub podsiębierne, przenosiło energię wodną za pomocą wybrzuszenia mimośrodu lub odpowiedniego zęba na trzon stępora, który po zwolnieniu nacisku opadał miażdżąc zboże. Stępy ręczne, nożne, mechaniczne i inne urządzenia z odpowiednio złożonymi kamieniami młyńskimi były stosowane w przetwórstwie zbóż do połowy XIX wieku. Dobrodzieńska kaszarnia była czynna jeszcze w 1839 roku. Później w tym miejscu urządzono boisko [Turnplatz], które oddano do użytku i poświęcono 23 kwietnia 1845 roku.

Fragment placu targowego pn. Stempnik przy rzece Myślince w Dobrodzieniu
Fot. Paweł Mrozek

• > Ulicami Kolejową i Dworcową jedziemy do Habasu …

Do Habasu dojedziemy drogami polnymi i gruntowymi.
Od strony Habasu widoczna panorama miasta

Fot. Paweł Mrozek

>>> 1 >>>

Dobrodzień • HABAS >>>

Kiedy w Dobrodzieniu zaistniała potrzeba wznoszenia masywnych kominów, właściciel dobrodzieńskich dóbr Felix von Stümer w 1780 roku wydał pozwolenie dobrodzieńskiemu magistratowi na budowę cegielni przy ulicy Opolskiej. W 1801 roku cegielnię rozbudowano. Kiedy w 1809 opustoszała, wprowadził się do niej leśniczy. Później, do roku 1832, została ponownie wydzierżawiona. Ponieważ nie produkowano w niej dachówek, a jakość cegieł była niska, magistrat w 1836 roku zdecydował o budowie nowego pieca i suszarni. Pierwszy piec wybudował majster murarski Nowinski, a drugi – majster ciesielski Poppe. Podczas odbudowy spalonego miasta w 1846 roku, zaistniało wysokie zapotrzebowanie na cegły i dachówki, dlatego w 1854 roku w **Habasie** wybudowano drugą cegielnię wraz z suszarnią. Zakupiono nawet angielską maszynę Hunta do produkcji cegieł. W 1856 roku piec cegielniany w Habasie zmodernizowano i wybudowano stróżówkę. Cegielnia w Habasie działała jeszcze w latach powojennych. Od dziesięcioleci wyrobiska zarybia klub wędkarski pn. „Habas".

Habas – pocegielniane wyrobiska zagospodarowane przez klub wędkarski.
Urokliwe miejsce organizowania imprez środowiskowych

Fot. Paweł Mrozek

ok. 3 000 m >>> 2 >>>

Dobrodzień • LEŚNYM DUKTEM DO KOLEJKI >>>

• > Opuszczając stawy w Habasie jedziemy na wprost w kierunku lasu …

Dojeżdżamy do lasu w leśnictwie Wystrzyca, nadleśnictwa Lubliniec. W odległej przeszłości te lasy należały do miasta Dobrodzienia pn. Stadt-Forst Guttentag. Układ lasów przetrwał do naszych czasów. W kronice Augustina Weltzla „Geschichte der Stadt und Herrschaft Guttentag" (1882) czytamy, że lasy miejskie leżały po obu stronach drogi Dobrodzień–Zawadzkie [Guttentag–Zawadzki]. Las leżący na zachód od tej drogi nosił nazwę **Obiecoł**, a leżący po stronie wschodniej – **Obora**. Te historyczne nazwy miejsca nie są dzisiaj używane.

To są zapewne te lasy, którymi już w XIV wieku książę Władysław II Opolczyk – nadawca praw miejskich – hojnie obdarował dobrodzienian. Mieszczanie otrzymali na własność wymienione w książęcym przywileju wioski Ligoty z polami, ogrodami, lasami, borami i innymi dobrami i dodatkami po wsze czasy. Zadaniem mieszkańców było karczowanie nieprzebytej puszczy, otaczającej miasto i przeznaczanie wylesionych gruntów na użytki rolne. W lasach komunalnych obywatele miasta mieli prawo do wypasu bydła i zbierania gałęzi oraz posuszu. Jednakże „przy okazji" wycinali

drewno użytkowe, dlatego magistrat powierzył jednemu z radnych opiekę nad lasem, a od roku 1800 Komora Wrocławska zobowiązała nadleśniczego do przeprowadzania inspekcji i opracowywania planu zagospodarowania, podzielonego na oddziały i pomierzonego, lasu.

Pozostałe okoliczne lasy od XV wieku należały do właścicieli dobrodzieńskich dóbr rycerskich – szlacheckich, książęcych i królewskich rodów habsburskich, pruskich i saksońskich, jako Herrschaftlicher Forst Guttentag.

• > Wjeżdżamy na drogę oznaczoną tabliczką „droga pożarowa nr 35" …

• > Jedziemy na wprost, przejeżdżamy przez stare torowisko dawnej dobrodzieńskiej kolei (1913–1991) …

• > Jedziemy w kierunku skrzyżowania, oznakowanego słupkiem oddziałowym nr 274 po lewej; po prawej – paśnik …

• > Jedziemy drogą na wprost, dojeżdżamy do kolejnego skrzyżowania i skręcamy w prawo …

• > Dojeżdżamy do trzeciego skrzyżowania leśnych dróg prowadzących do Kolejki …

• > Droga po lewej wiedzie do Kolejki przez prywatne, podmokłe łąki. Wybieramy drogę na wprost …

• > Wygodną, krętą, gruntową drogą jedziemy w kierunku czwartego skrzyżowania …

• > Kolejne skrzyżowanie: droga po stronie prawej prowadzi do Błachowa, przecina ją stare torowisko …

• > Na skrzyżowaniu wybieramy drogę po lewej stronie i jedziemy w kierunku kolejnej krzyżówki …

• > Droga po prawej łączy się z drogą prowadzącą do Myśliny. Wybieramy drogę na wprost …

• > Jedziemy na wprost, do skrzyżowania oznaczonego słupkiem oddziałowym nr 287 …

• > Skręcamy w lewo i drogą graniczną między nadleśnictwami Lubliniec i Zawadzkie dojeżdżamy do krzyżówki …

• > Droga po lewej przy słupku oddziałowym nr 285 prowadzi do Habasu przez podmokłe łąki; jedziemy na wprost …

• > Dojeżdżamy do Kolejki. Opuszczając tereny leśne wybieramy drogę na wprost …

• > Skręcamy w drogę polną po prawej i dojeżdżamy do zabudowań gospodarstwa agroturystycznego w Kolejce …

ok. 7 500 m >>> 3 >>>

Dobrodzień • RANCZO TAMIZA >>>

W 1990 roku Kornelia i Waldemar Pryszczowie nabyli od rodziny Kolibabów gospodarstwo rolne, położone na skraju wsi. W odległych czasach był to znany w okolicy majątek Hermaschów. Po przeprowadzeniu gruntownego remontu i rozbudowy zabudowań, w 1995 roku powstało gospodarstwo agroturystyczne pn. **Ranczo Tamiza**. Nazwa pochodzi od imienia pierwszego konia – Tamizy, zakupionego kilka lat wcześniej. Teraz w skład 21-hektarowego gospodarstwa wchodzą pola, łąki i kawałek lasu. Prowadzi się tu hodowlę koni. Stado liczy 15 koni ras hanowerskiej, śląskiej, szlachetnej półkrwi, huculskiej i kucyków.

Ranczo Tamiza, jako obiekt rekreacyjny, stało się wizytówką sołectwa. Oferta gospodarstwa agroturystycznego w Kolejce jest skierowana do turystów indywidualnych oraz grup liczących do 15 osób, które zamierzają odpocząć w ciszy i spokoju, z dala od innych domostw. Jest to odpowiednie miejsce dla osób preferujących turystykę pieszą i rowerową oraz bezpośredni kontakt z przyrodą. Znajdą tu wymarzony dla siebie teren do dłuższych wędrówek, zwłaszcza że okoliczne lasy obfitują w grzyby i runo leśne. Goście mają zapewnione noclegi bez ograniczeń czasowych i całodzienne wyżywienie w oparciu o śląską domową kuchnię. W obrębie gospodarstwa mają możliwość zorganizowania imprezy przy grillu lub ognisku. Z myślą o najmłodszych zorganizowano plac zabaw i utworzono mini zoo. Firma oferuje wczasy „w siodle". Dorosłym proponuje się naukę jazdy konnej, a dzieciom przejażdżki na kucykach. Pobliskie trasy konne, które liczą 15 km, prowadzą drogami leśnymi w kierunku Myśliny i Kolonowskiego. Okazjonalnie są tu organizowane mini zawody w jeździectwie.

Konie ze stadniny Ranczo Tamiza biorą udział w sportowych rajdach konnych. Znaczącym osiągnięciem było zajęcie przez Wiktorię Pryszcz 1 miejsca w rajdzie konnym na dystansie 15 km na koniu Bałałajka rasy „sp" w towarzyskich zawodach w Malichowie w 2016 roku.

Ranczo Tamiza – gospodarstwo agroturystyczne w Kolejce

Fot. Paweł Mrozek

Ranczo Tamiza – widok od strony podwórza

Fot. Paweł Mrozek

Ranczo Tamiza – widok na tereny łąkowo-polno-leśne

Fot. Paweł Mrozek

Ranczo Tamiza – konie na wybiegu

Fotografia z archiwum firmowego

Wiktoria Pryszcz podczas zawodów ujeżdżeniowych w LKJ Ostroga Opole

Fotografia z archiwum firmowego

Ranczo Tamiza – Ola Konik podczas ćwiczeń na przeszkodach

Fotografia z archiwum firmowego

Ranczo Tamiza – przejażdżka na koniach

Fotografia z archiwum firmowego

Ranczo Tamiza – konie na wybiegu

Fotografia z archiwum firmowego

• > Opuszczając Ranczo Tamiza, ulicą asfaltową dojeżdżamy do centrum wioski …

ok. 8 000 m >>> 4 >>>

Kolejka • ULICA DŁUGA >>>

Współczesna ulica Długa jest odzwierciedleniem układu urbanistycznego kolonii robotników leśnych, założonej w 1824 roku przez Andreasa Renarda. Kiedy wieś odbudowywano po wielkim pożarze (1921), zachowano wcześniejszą formę zabudowy. W układzie „rzędówki" zagrody znajdują się głównie po jednej stronie drogi, z prostopadle do niej wytyczonymi pasami pól.

W 1980 roku mieszkańcy utwardzili ulicę kamieniami, w 1984 po raz pierwszy ją asfaltowano, kolejne modernizacje drogi miały miejsce w latach 2008 i 2013. Charakterystycznym elementem krajobrazu jest dzwon, zawieszony na wysokim słupie. Gdy dzwoni o nietypowej porze, zwiastuje jakieś nieszczęście. W dobrodzieńskich wioskach takie dzwony biją w południe i wzywają do modlitwy.

Dojazd do ulicy Długiej od strony Rancza Tamiza

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy ulicą Długą w kierunku przydrożnego krzyża błagalnego …

Dzwon wiejski, który „woła żywych, opłakuje zmarłych, łamie pioruny”

Fot. Paweł Mrozek

Skrzyżowanie: w lewo do Dobrodzienia, w prawo do Kolonowskiego przez lasy

Fot. Paweł Mrozek

ok. 8 700 m >>> 5 >>>

Kolejka • PRZYDROŻNY KRZYŻ >>>

Nieodłącznym elementem wiejskiego krajobrazu są przydrożne kapliczki i krzyże – wotywne, błagalne lub upamiętniające historyczne wydarzenie. W Kolejce [Heine] kapliczkę postumentową postawiono przy rozwidleniu dróg w 1916 roku. Jest jedynym znakiem tego czasu. Nie zachowały się bowiem ani wspomnienia mieszkanców, ani zapiski kronikarskie z okresu pierwszej wojny światowej. Kapliczka składa się z czterościennego postumentu na szerszym cokole i dwustopniowej bazie. W części środkowej wykuto ostrołukową wnękę i ustawiono figurę Matki Boskiej Fatimskiej. Zwieńczeniem tej postumentowej kapliczki jest szeroki ozdobny gzyms oraz granitowy krzyż z wizerunkiem Chrystusa. Rokrocznie przy krzyżu odbywają się nabożeństwa majowe.

Skrzyżowanie – w lewo do Dobrodzienia, w prawo do Rogolowca drogami leśnymi

Fot. Paweł Mrozek

• > Obok przystanku autobusowego po prawej skręcamy na drogę w kierunku miejscowości Kolonowskie …

ok. 9 100 m >>> 6 >>>

Kolejka • POZOSTAŁOŚCI WIEŻY OBSERWACYJNEJ >>>

Do lat 80. XX wieku stała w tym miejscu drewniana wieża obserwacyjna. Pozostałością jest betonowy słupek. Wieża była wykorzystywana głównie do szybkiego wykrywania zagrożenia pożarowego lasów. Pełniła też funkcję wieży widokowej – umożliwiała obserwację zwierząt oraz zmian w szacie roślinnej. W oddali widać żółty budynek leśniczówki w Kolejce.

Widok na pozostałości dawnej wieży obserwacyjnej i leśniczówkę w oddali

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy drogą w kierunku dawnej osady hutniczej nad rzeczką Bziniczką …

ok. 9 900 m >>> 7 >>>

Kolejka • LEŚNYM DUKTEM DO ROGOLOWCA >>>

Lasy są zadbane, oczyszczone z wiatrołomów. Są jednak ubogie, wyrosłe na glebach piaszczystych, nie występuje tu bogactwo roślinności, nie rosną w nich rośliny rzadkie czy chronione. W odległych czasach pozyskiwane w okolicznych lasach drewno ładowano na wagoniki leśnej konnej kolejki i wywożono do tartaku w Kolonowskiem lub węzła kolejowego w Fosowskiem. Łączna długość torowisk o szerokości 60 cm wynosiła ok. 40 km.

• > Droga na wprost prowadzi do gminy Kolonowskie …

• > Wybieramy drogę po stronie lewej, oznaczoną tabliczką „droga pożarowa nr 43" …

• > Mijamy pierwsze skrzyżowanie, jedziemy nadal na wprost. Po prawej stronie mijamy łąki o nazwie Sowin …

• > Mijamy paśnik po prawej, następnie skrzyżowanie z drogą po lewej, która nie prowadzi do konkretnego miejsca. W pobliżu, już na terenie leśnictwa Haraszowskie, znajduje się niewielki zbiornik wodny, okresowo zarybiony …

• > Dojeżdżamy do skrzyżowania dróg leśnych. Droga po prawej prowadzi w kierunku miasta Kolonowskie. Wybieramy drogę na wprost w kierunku przejazdu kolejowego …

• > Dojeżdżamy do przejazdu kolejowego, zmodernizowanego w latach 2013–2015 roku …

• > Kontynuujemy jazdę na wprost. Skręcamy w lewo – w drogę oznakowaną tabliczką „droga pożarowa nr 42" …

• > Jedziemy dość wygodną drogą. Skręcamy w drogę leśną po prawej stronie i dojeżdżamy do Rogolowca …

ok. 10 200 m >>> 8 >>>

Leśnictwo Haraszowskie • ROGOLOWIEC >>>

Kilka lat temu **Rogolowiec** leżał jeszcze w leśnictwie Kolejka. W związku z aktualizowaniem co dziesięć lat operatów urządzeniowych w nadleśnictwach, teraz znajduje się w obrębie leśnictwa Haraszowskie w gminie Kolonowskie.

Historia Rogolowca jest ściśle związana z rozwojem hutnictwa w okolicach Dobrodzienia. Tradycje hutnicze w naszym regionie sięgają okresu średniowiecza. Szybki rozwój zakładów hutnictwa żelaza zaznaczył się po przejęciu Śląska przez Prusy. Po drugiej wojnie śląskiej (1744–1745) król pruski Fryderyk II wysłał na słabo zaludnione tereny Górnego Śląska swego pełnomocnika, nadleśniczego Rehdanza, aby zobowiązywał właścicieli majątków ziemskich do zakładania na terenie ich włości różnego rodzaju zakładów przemysłowych. Od 1750 roku właścicielem dóbr strzeleckich był hrabia [Graf] Norbert Colonna. W 1752 roku wznowił działalność dymarek w Żędowicach/Sandowitz. Jego następca hrabia Philipp Colonna, który przejął dobra strzeleckie w 1761 roku, zwielokrotnił produkcję przemysłową w rejonie Staniszcz Wielkich/Groß Stanisch. W okolicy wybudował kilka kuźnic, pieców hutniczych i utworzył kilka kolonii. Na gruntach dworskich powstały m.in. Rogolowiec (1761–1780, od nazwiska mistrza hutniczego Rogol), Spórok/Carmerau (1776, od nazwiska Johanna Heinricha Casimira Grafa von Carmer, który dał początek kolonii), Kolonowskie/Colonnowska (1780, od nazwy rodu Colonna), w których stanął pierwszy w tym okręgu wysoki piec hutniczy, Kowolowskie (1783) i Fosowskie/Vossowska (1790, od nazwiska inżyniera Arnolda Heinricha Voss, który podjął się budowy huty oraz domów dla robotników w miejscu, gdzie już istniał młyn nad Małą Panwią. Wielkim kontynuatorem rozwoju przemysłu na ziemi strzeleckiej i w innych regionach Śląska był spadkobierca Collonów – Andreas Maria Graf von Renard – jeden z najwybitniejszych włodarzy Strzelec Opolskich/Groß Strehlitz i okolicznych miejscowości.

Rogolowiec – pozostałości dawnej osady hutniczej

Fot. Paweł Mrozek

Na podstawie badań dendrochronologicznych zachowanych pali w korycie rzecznym Bziniczki w Rogolowcu ustalono, że osada hutnicza w tym miejscu istniała już w 1693 roku. Jednakże nie odkryto dotąd żadnych zapisków kronikarskich, potwierdzających wyniki badań. Wiadomo natomiast, że w roku 1761 właściciel dóbr strzeleckich Philipp Colonna założył w obrębie swoich włości, w terenie leśnym, nad brzegiem niewielkiej rzeki Bziniczki, stanowiącej prawy dopływ Małej Panwi, nieopodal morenowego wzniesienia, osadę hutniczą Rogolowiec, złożoną z ośmiu domów i leśniczówki. Zarządzał nią mistrz hutniczy Rogol. Pobliskie wzgórze zaś nazwano **Rogolową Górą**. Z państw niemieckich przybyło tu wówczas wielu kuźników do pracy; w większości byli ewangelikami. W 1780 roku na leśnej polanie pracowała fryszerka, w której surówkę z pieca hutniczego oczyszczano z zawartego w niej węgla, krzemu oraz manganu, w procesie utleniania. Produkcja tego niewielkiego zakładu hutniczego była oparta o występujące na tym terenie zasoby rudy darniowej oraz węgiel drzewny. Występująca na podmokłych terenach skała osadowa – ruda darniowa – zawiera pewne ilości limonitu. W celu uzyskania żelaza ruda była przetapiana w piecach, początkowo w dość prymitywnych dymarkach. Urządzenia hutnicze były napędzane wodą ze spiętrzonej zaporą rzeczki. Zakład hutniczy i zapora zostały zniszczone w 1803 roku przez powódź. Zostały odbudowane. W połowie XIX wieku istniała tu kuźnia i fryszerka. W dole rzeki funkcjonował jeszcze jeden zakład hutniczy o nazwie Bziniczka, z podobnym wyposażeniem. Huta w Rogolowcu pracowała do roku 1861. Domy kuźników przetrwały do początku XX wieku.

Z działalnością kuźnic na tym terenie jest związana historia założenia miejscowości Kolonowskie w 1780 roku. Wokół wielkiego pieca powstała osada, złożona z 24 domów mieszkalnych. W 1797 roku osada przyjęła nazwę Colonnowska od nazwiska swojego założyciela, hrabiego Philippa Colonny. Zakład hutniczy w Kolonowskiem najdłużej pracował w naszym regionie. Został zamknięty w 1921 roku.

Do naszych czasów przetrwała leśna polana, na której była zlokalizowana dawna huta. Jest m.in. docelowym miejscem turystycznego zlotu „Śladami dawnego hutnictwa". Trasa rajdu zaczyna się przy Hucie Andrzej w Zawadzkiem, wiedzie przez dzielnice robotnicze, wzdłuż kanałów hutniczych do Rogolowca

Fot. Paweł Mrozek

W sąsiedztwie polany i rzeczki ciągną się wzniesienia morenowe porośnięte borami sosnowymi, w których występuje wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin. W Rogolowcu raz w roku odbywa się również droga krzyżowa

Fot. Paweł Mrozek

W 2014 roku Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Zawadzkie zostało wyróżnione podczas XIII edycji konkursu „Ekolaury Polskiej Izby Ekologii" za wybudowanie zbiornika retencyjnego Regolowiec w leśnictwie Haraszowskie

Fot. Paweł Mrozek

• > Wracamy tą samą drogą, którą przyjechaliśmy do Rogolowca. Dojeżdżamy do skrzyżowania oznakowanego tabliczką „droga pożarowa nr 42". Wybieramy drogę po lewej, która prowadzi do części Kolonowskiego pn. Haraszowskie …

ok. 11 700 m >>> 9 >>>

Kolonowskie • WIEŻA PRZY ULICY HARASZOWSKIE >>>

Przy ulicy Haraszowskie znajduje się okazała wieża obserwacyjna – dostrzegalnia pożarowa. W przypadku jakiegoś zdarzenia, z dwóch wież prowadzi się pomiary, aby dokładnie określić miejsce zagrożenia, następnie leśnicy podejmują właściwe działania. Jest wykorzystywana głównie do szybkiego wykrywania zagrożenia pożarowego lasów. Monitoring na tego typu obiektach prowadzi się w porze dziennej, w okresie od marca do października. Pełni również funkcję automatycznej stacji meteorologicznej. Wraz z dostrzegalniami ustawionymi na terenie sąsiednich nadleśnictw tworzy sieć obserwacyjną. Z platformy widokowej mogą korzystać uczestnicy wycieczek pod opieką pracowników Nadleśnictwa.

Wieża obserwacyjna przy ulicy Haraszowskie w gminie Kolonowskie

Fot. Paweł Mrozek

W pobliżu wieży jest leśniczówka i parking z tablicami edukacyjnymi. Nieopodal zostały ułożone pozostałości po osadzie Rogolowiec

Fot. Paweł Mrozek

• > Wracamy tą samą drogą. Jedziemy w kierunku skrzyżowania. Mijamy słup z tablicą „droga pożarowa nr 43". Skręcamy w prawo w kierunku Kolejki, następnie skręcamy w lewo w drogę polno-leśną …

ok. 15 200 m >>> 10 >>>

Kolejka • PANORAMA WSI >>>

Po prawej stronie drogi znajduje się las; po lewej rozciągają się łąki i pola z widokiem na Kolejkę. W oddali widać budynek leśniczówki w Kolejce. Wieś leży w nizinnej części gminy o niewielkich zróżnicowaniach wysokości, dochodzących do 225 m n.p.m. Tereny były wylesiane od roku1824 i przeznaczane pod uprawy rolne. Zachowały się nazwy rodzime wykarczowanych terenów, np. **Pnie** (łąki IV–V klasy), **Wymiarki** (pola VI klasy, **Podbzinickie** (grunty rolne średniej klasy w sąsiedztwie Bzinicy, **Grabok** (łąki w pobliżu Myśliny).

W Kolejce występują głównie gleby bielicowe, piaskowe i gliniaste. Grunty rolne są otoczone siedliskami borowymi i lasowymi, należącymi w większości do Nadleśnictwa Zawadzkie, obrębu Kolonowskie, zaliczane do Śląskiej Krainy Przyrodniczo-Leśnej Dzielnicy Równiny Opolskiej.

Panorama Kolejki od strony drogi polno-leśnej, prowadzącej do leśniczówki

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy dalej tą samą drogą w kierunku leśnego parkingu i wiaty. Droga po prawej prowadzi do leśniczówki …

Droga do leśniczówki i leśniczówka w Kolejce

Fot. Paweł Mrozek

ok. 16 000 m >>> 11 >>>

Kolejka • LEŚNICTWO I LEŚNICZÓWKA >>>

Leśnictwo Kolejka zajmuje obszar ok. 1655 ha, z czego ok. 1600 ha to powierzchnia leśna. Graniczy z leśnictwem Wystrzyca w nadleśnictwie Lubliniec od północy oraz leśnictwami Kolonowskie od strony południowo-zachodniej, Haraszowskie od południowej i Piotrowina od strony południowo-wschodniej w nadleśnictwie Zawadzkie. Rosną tu okazałe drzewa, lecz nie posiadają statusu drzew pomnikowych. Do najliczniej występujących w leśnictwie zwierząt zalicza się jelenia i sarnę, nieco mniej jest dzika. W ramach tego samego gatunku, ze względu na ekotyp, możemy wyróżnić sarnę leśną i polną. Żyje tu też kilka sztuk daniela. Dość często można spotkać lisa. Są też jenoty, kuny, bobry. Okresowo populację lisa i kuny trzeba zmniejszać, ze względu na spustoszenie, jakie czynią w siedliskach ptasich. Wiele lat temu w tych lasach można było spotkać skupiska dzikich królików, występował nawet cietrzew. Liczna kiedyś populacja zajęcy uległa znacznemu zmniejszeniu, jednak odradza się w ostatnich latach. Na niektórych wylesionych poletkach, tzw. powierzchniach zrębowych, pozostawiono pojedyncze sosny „dziuplaste", zasiedlone przez ptaki, które mogą je spokojnie użytkować. Niektóre dziuple wykonane przez dzięcioła są zajęte przez inne ptaki, np. sikorki. Na terenie leśnictwa działa koło łowieckie „Leśnik Kolonowskie". Swojej gawry (leśnej stanicy) członkowie koła jeszcze nie posiadają.

Leśniczówka jest jedną z 13 placówek Nadleśnictwa Zawadzkie. 1 stycznia 2003 roku zostało zlikwidowane leśnictwo Myślina, a jego obszary leśne przyłączono do leśnictwa Kolejka, z siedzibą w Kolejce. Budynek leśnictwa w Myślinie teraz stanowi własność prywatną. Leśniczymi Leśnictwa Myślina po 1945 roku do momentu jego likwidacji byli kolejno: Andrzej Szladowski, Ginter Lipp, Waldemar Pryszcz oraz Józef Feliks, który w Kolejce nadal pełni funkcję leśniczego. W pobliże zabudowań leśniczówki regularnie podchodzi chmara jeleni i rudla saren, nawet 20 sztuk zwierząt poszukujących pożywienia, np. kasztany.

Jastrząb zwyczajny • Kania ruda

Jastrząb jest ptakiem drapieżnym o długości ciała do 66 cm i rozpiętości skrzydeł do 125 cm. Waży do 1,5 kg. Poluje na gołębie, inne ptaki oraz drobne ssaki i gryzonie. Ściśle chroniony. Kania jest ptakiem drapieżnym o długości ciała do 72 cm i rozpiętości skrzydeł do 155 cm. Waży do 1,5 kg. Żywi się drobnymi kręgowcami, głównie ssakami. Pod ścisłą ochroną gatunkową.

Fot. Józef Włodarz

Sarna europejska • Jeleń szlachetny

Sarna jest ssakiem z rodziny jeleniowatych, o długości ciała do 140 cm. Jej środowiskiem są rzadkie lasy, tereny uprawne i łąki a nawet duże ogrody w pobliżu domostw. Zwierzę łowne. Jeleń może osiągać długość do 260 cm i do 350 kg masy ciała. Jest bardzo płochliwy. Ma sierść brązowopłową. Jest zwierzęciem łownym. Jego środowiskiem są lasy liściaste i mieszane.

Fot. Józef Włodarz

ok. 16 400 m >>> 12 >>>

Kolejka • LEŚNY PARKING I WIATA >>>

W oddziale 626, jest miejsce postoju wydzielone w 2015 roku, z drewnianą wiatą i parkingiem, dedykowane amatorom grzybobrania. Mogą tu pozostawić swoje pojazdy i udać się do lasu. Wiata spełnia również rolę skromnego obiektu z zadaszeniem umożliwiającego odpoczynek lub przeprowadzenie zajęć edukacyjnych.

Wiata i parking przy skrzyżowaniu z drogą do leśniczówki w Kolejce

Fot. Paweł Mrozek

• > Jedziemy na wprost w kierunku zbiornika retencyjnego, mijamy skrzyżowanie po stronie lewej i słup z tabliczką „droga pożarowa nr 38". Jedziemy na wprost drogą w kierunku zachodnim. Skręcamy w drogę po prawej stronie …

ok. 18 200 m >>> 13 >>>

Kolejka • ZBIORNIK RETENCYJNY >>>

To estetycznie zagospodarowany zbiornik retencyjny (bez nazwy własnej), przy linii oddziałowej 610/611. Powstał w 2012 roku. Wybrano spore ilości piasku i torfu i uformowano teren w kształcie łezki. Do zbiornika dochodzi rów, który okresowo dostarcza wodę. Nieopodal znajduje się mały zbiornik tzw. przelew, który odprowadza nadmiar wody ze zbiornika głównego. Są okresy z wysokim poziomem lustra wody. Zbiornik jest użyteczny zwłaszcza w okresach suszy czy braków wody. Jest również bardzo pożyteczny dla zwierzyny leśnej. Można w nim zaobserwować ryby, kaczki, a nawet czaple. W sąsiedztwie zbiornika wodnego są ślady działalności bobra. W pobliżu utworzono plac parkingowy. Zbiornik jest miejscem rekreacyjnym dla turystów rowerowych oraz zbieraczy grzybów, przyjeżdżających z aglomeracji śląskich. Czasem bywa tu tłoczno.

Obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy w leśnictwie Kolejka

Fot. Paweł Mrozek

Obiekt rekreacyjno-wypoczynkowy w leśnictwie Kolejka

Fot. Paweł Mrozek

• > Opuszczamy zbiornik, skręcamy w prawo, jedziemy przed siebie i dojeżdżamy do skrzyżowania oznaczonego tabliczką „droga pożarowa nr 33". Skręcamy w prawo i jedziemy drogą w kierunku Myśliny (droga po lewej prowadzi do Kolonowskiego). Mijamy słup z tabliczką „droga pożarowa nr 36" i jedziemy nadal w kierunku Myśliny. Po obu stronach drogi rośnie las. Dojeżdżamy do łąk grabokowych, do żeremii bobrów …

ok. 20 000 m >>> 14 >>>

Kolejka • ŻEREMIE BOBRÓW >>>

Dojechaliśmy do mostka na cieku wodnym, który zbiera nadmiar wody z pól. Teren wokół drogi nosi nazwę **Grabok**, leży w pobliżu Myśliny, lecz ewidencyjnie przynależy do gminy Kolonowskie. Tereny łąkowo-polne są również własnością mieszkańców Myśliny. Widzimy skutki działalności bobrów. Dla gospodarki leśnej są to zwierzęta uciążliwe, potrafią dokonać znacznych zniszczeń w młodych drzewostanach. Na oczkach wodnych tamy i żeremie znajdują się po obu stronach drogi – granicy gmin Dobrodzień (po prawej) i Kolonowskie (po lewej). Przy tej trasie jest wiele przykładów świeżo ściętych przez bobry drzew. W ostatnich latach stale wzrasta populacja tych zwierząt na naszym terenie. W oddali, po stronie dobrodzieńskiej, rośnie ładny rozłożysty wiąz.

Liczne ślady działalności bobrów na cieku wodnym

Fot. Paweł Mrozek

Drzewo z kilkoma dziuplami, pozostawione na zrębowisku

Fot. Paweł Mrozek

Widok na tereny łąkowe jesienią, leżące w gminie Dobrodzień.
Kolejne przykłady aktywności bobrów po obu stronach drogi

Fot. Paweł Mrozek

• > Wracamy, skręcamy w lewo przed tabliczką z nr 36 w drogę leśną w kierunku Kolejki. Po prawej stronie jest odgałęzienie drogi, my jedziemy drogą leśną na wprost. Dojeżdżamy do lasu bukowego …

ok. 22 500 m >>> 15 >>>

Kolejka • UROCZYSKO BUCZYNA >>>

To niezbyt rozległy las bukowy, który liczy 70–80 lat, lecz niezwykle urokliwy, zwłaszcza jesienią. To uroczysko, zwane **Buczyną**, jest cenne ze względów na siedliska rzadkich roślin, jest też bogate w runo leśne. Jest to jedyny tego typu las w obrębie sołectwa, ponieważ wokół dominują siedliska borowe. To ulubione miejsce spacerów gości pobliskiego Rancza Tamiza.

Las bukowy w pobliżu gospodarstwa agroturystycznego

Fot. Paweł Mrozek

ok. 24 000 m >>> 16 >>>

Kolejka • GRUNTOWĄ DROGĄ DO DOBRODZIENIA >>>

• > Wyjeżdżając z lasu, skręcamy w prawo, jedziemy wzdłuż ogrodzenia gospodarstwa agroturystycznego, dojeżdżamy do skrzyżowania polnych dróg i skręcamy w lewo …

>>> skręt w lewo – ruchliwą ulicą do Dobrodzienia

albo >>> skręt w prawo do Bzinicy – i ulicami wiejskimi

>>> przez Bąki >>> do Dobrodzienia.

• ZAKOŃCZENIE WYCIECZKI ROWEROWEJ •

Wydano w okresie działalności
Międzygminnego Towarzystwa Regionalnego
Dobrodzień-Zębowice

Współpraca:
Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu

ziemia dobrodzieńska – nasza mała ojczyzna i nasza duma

„Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie"
„Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER" Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi